

Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGUS UN IZGLĪTĪBAS SISTĒMAS NĀKOTNES IZAICINĀJUMI

Normunds Ozols

Ekonomikas ministrijas

Analītikas dienests

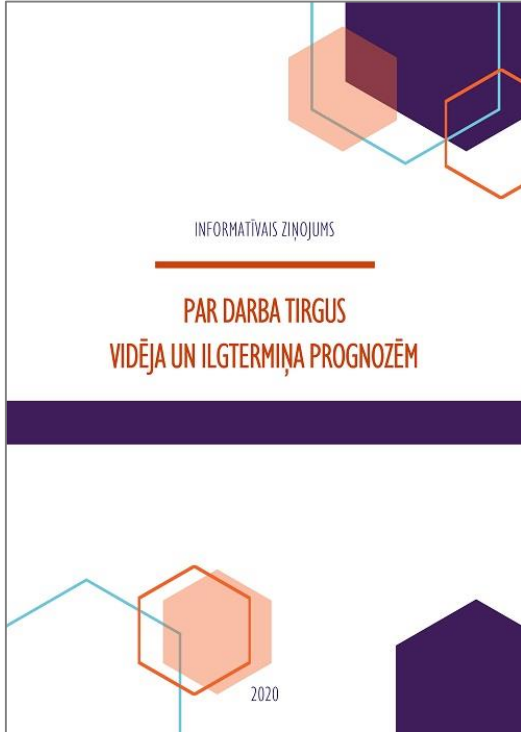
normunds.ozols@em.gov.lv

2020.gada 12.augusts

Ekonomikas ministrija

EM DARBA TIRGUS PROGNOZES 2020

- Darba tirgus prognozes sagatavotas vidēja termiņa periodam līdz 2027. gadam un ilgtermiņa periodam līdz 2040. gadam
- Prognozes balstītas uz ekonomikas izaugsmes mērķa scenāriju - ietver vidēja un ilgtermiņa ekonomikas struktūrpolitikas uzstādījumus, kas noteikti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā „Latvija 2030” un Latvijas Nacionālajā attīstības plāna 2021.-2027. gadam projektā
- Atbilstoši mērķa scenārijam izstrādātas detalizētas demogrāfijas prognozes līdz 2060. gadam
- Prognozēs iespēju robežās ņemta vērā Covid-19 pandēmijas ietekme – gan īstermiņa ietekme, gan iespējamie ilgtermiņa efekti
- Analizētas ekonomikas digitalizācijas tendenču un automatizācijas ietekme uz darba tirgu
- MK iesniegts «Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm»

EM darba tirgus prognozes ir viens no instrumentiem, kas ļauj priekšlaicīgi paredzēt darba tirgus neatbilstību veidošanos nākotnē. Tās parāda iespējamās darba tirgus attīstības tendences un iespējamos riskus, saglabājoties esošai izglītības sistēmai un izglītības piedāvājuma struktūrai.

Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGUS TENDENCES 2020. GADĀ

EKONOMIKAS
IZAUGSME

-8%

NODARBINĀTO
SKAITS

-7,5%

EKONOMISKI AKTĪVO
IEDZĪVOTĀJU SKAITS

-2,7%

BEZDARBS

11%

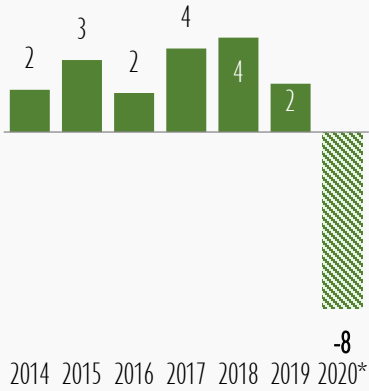
VAKANČU SKAITS

19,5 tūkst.

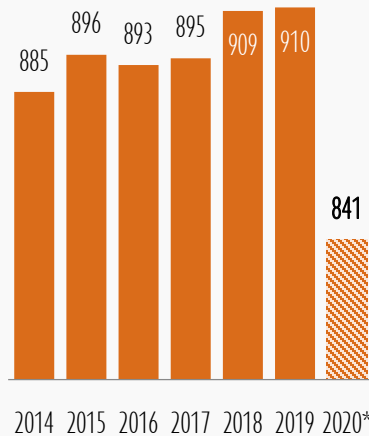
DARBA ALGA

+2,3%

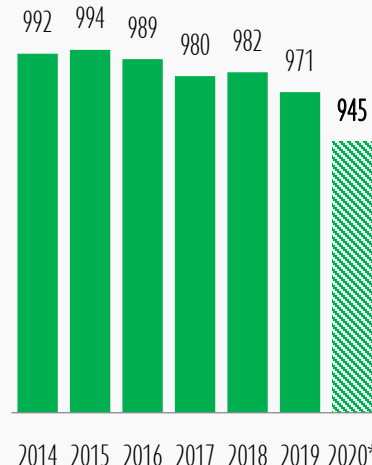
IKP, procentos

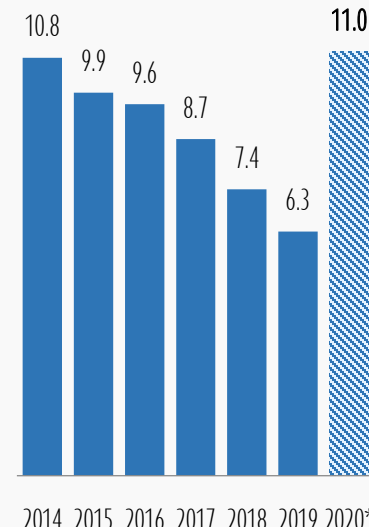
Nodarbināto iedzīvotāju skaits, tūkst.

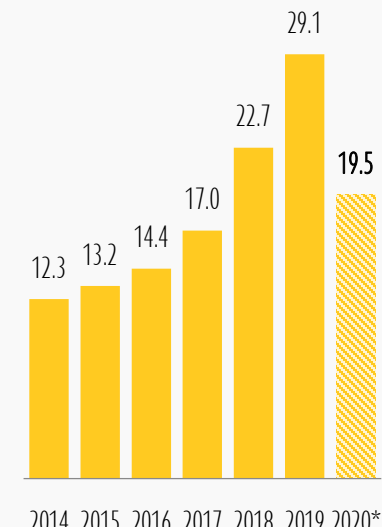
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkst.

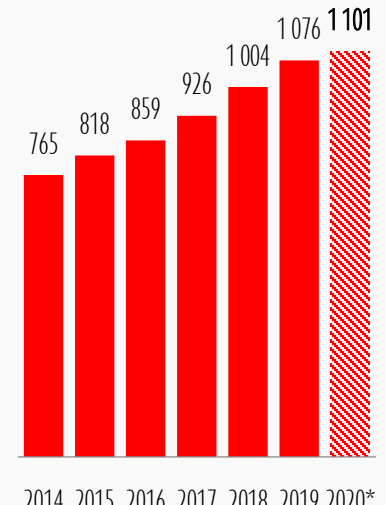
Bezdarba līmenis, %

Brīvo darbavietu skaits, tūkst.

Vidējā bruto darba alga, EUR

Ekonomikas ministrija

MĒRĶIS – PANĀKT STRAUJĀKU EKONOMIKAS IZAUGSMI

IKP

Salīdzināmās cenās, 2019.gads = 100

200

140

80

2012 2014 2016 2018 2020 2022 2024 2026 2028 2030 2032 2034 2036 2038 2040

MĒRĶA SCENĀRIJS

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā tiek balstītas uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitāti, inovācijām

2019.-2027.gadā IKP ↑ vidēji 3,4% gadā

2028.-2040.gadā IKP ↑ vidēji 2,8% gadā

Piirmskrīzes (Covid-19) TRENDS

2028.-2040.gadā IKP ↑ vidēji 2,2%

2019.-2027.gadā IKP ↑ vidēji 1,9%

TRENDS

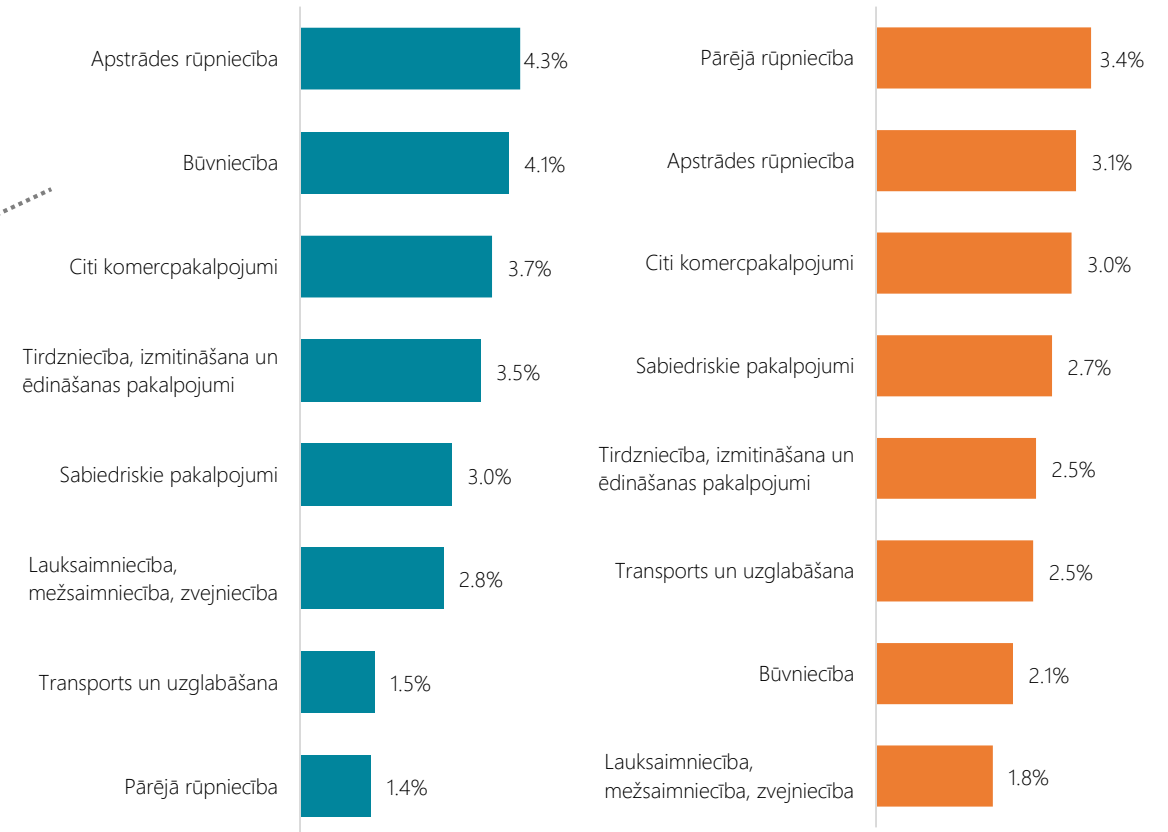
Jaunu konkurētspējas priekšrocību trūkums kavē eksporta izaugsmi. Izaugsmi balsta lēni augošs iekšzemes pieprasījums

Nozaru izaugsme

vidējais pieaugums gadā, procentos

2020-2027

2028-2040

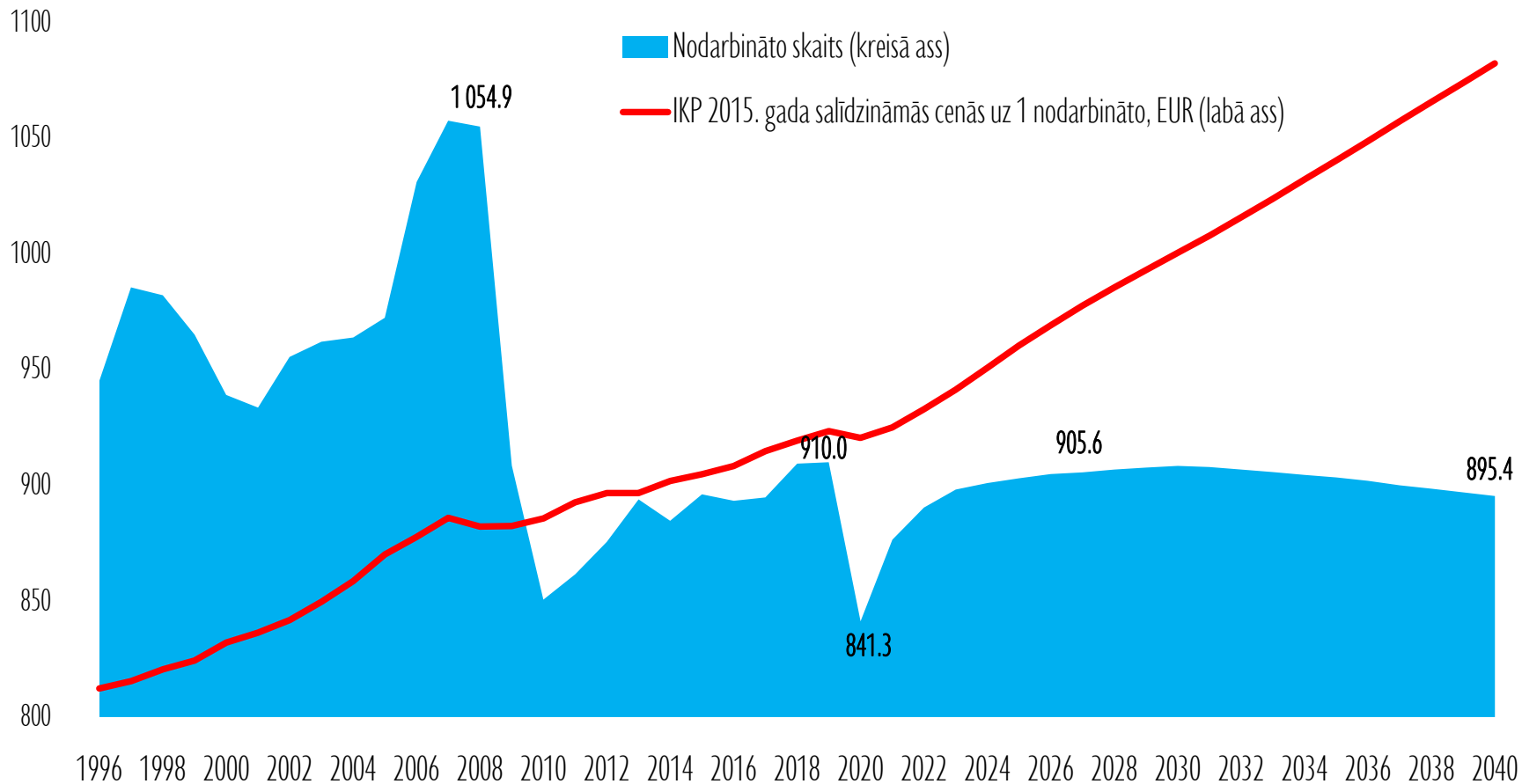

Ekonomikas ministrija

EKONOMIKAS IZAUGSME BALSTĪSIES UZ PRODUKTIVITĀTES PIEAUGUMU – DARBASPĒKA PIEPRASĪJUMS VAR NEATGRIEZTIES PIRMSKRĪZES LĪMENĪ

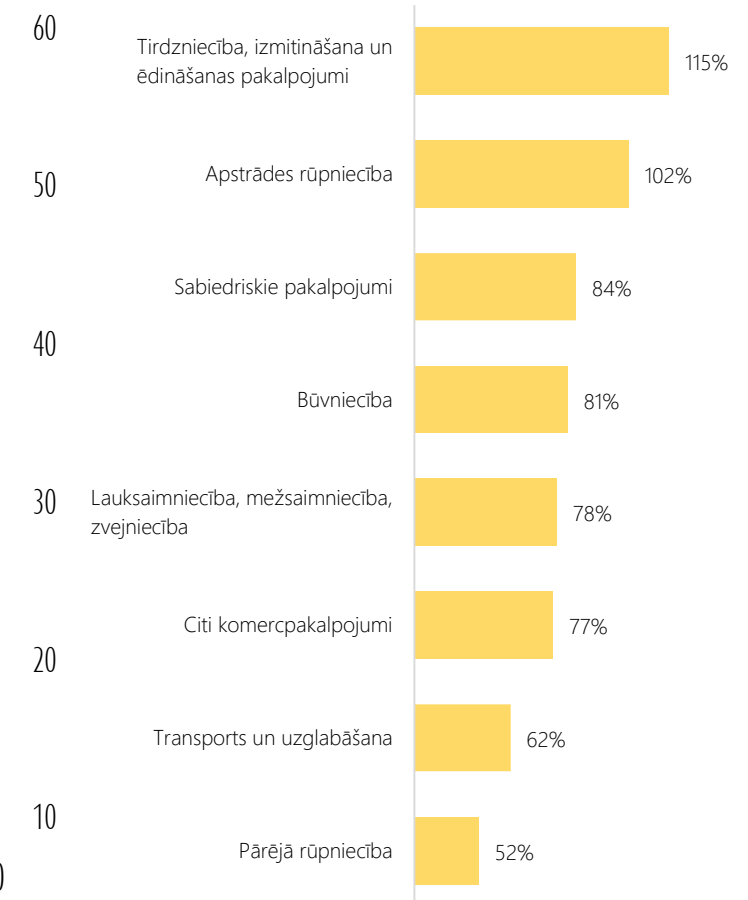
Nodarbināto skaits un darbaspēka produktivitāte

tūkstošos

Darbaspēka produktivitātes izmaiņas

2040. gads pret 2019. gadu, procentos

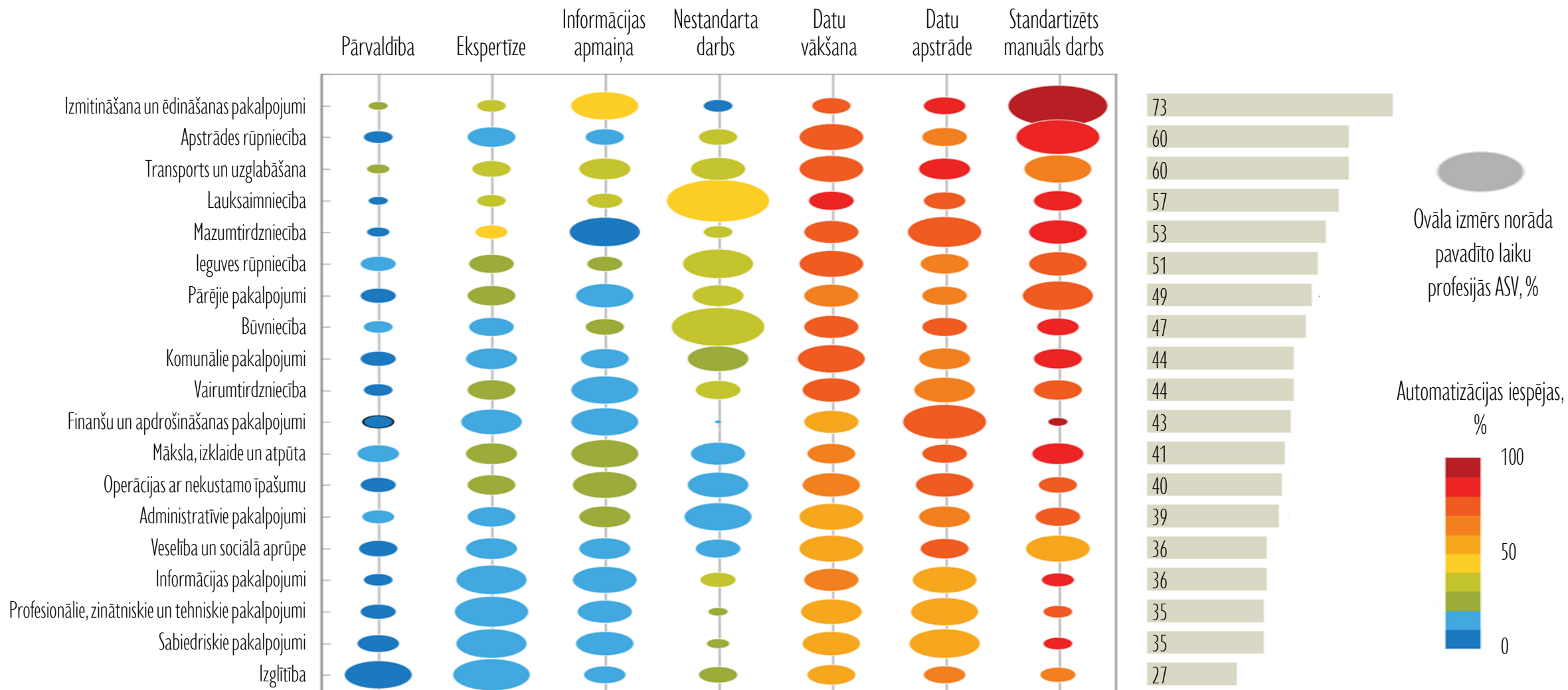

Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGU ARVIEN VAIRĀK IETEKMĒS EKONOMIKAS DIGITALIZĀCIJAS UN DARBAVIETU AUTOMATIZĀCIJAS TENDENCES

Darbu automatizācijas potenciāls nozarēs

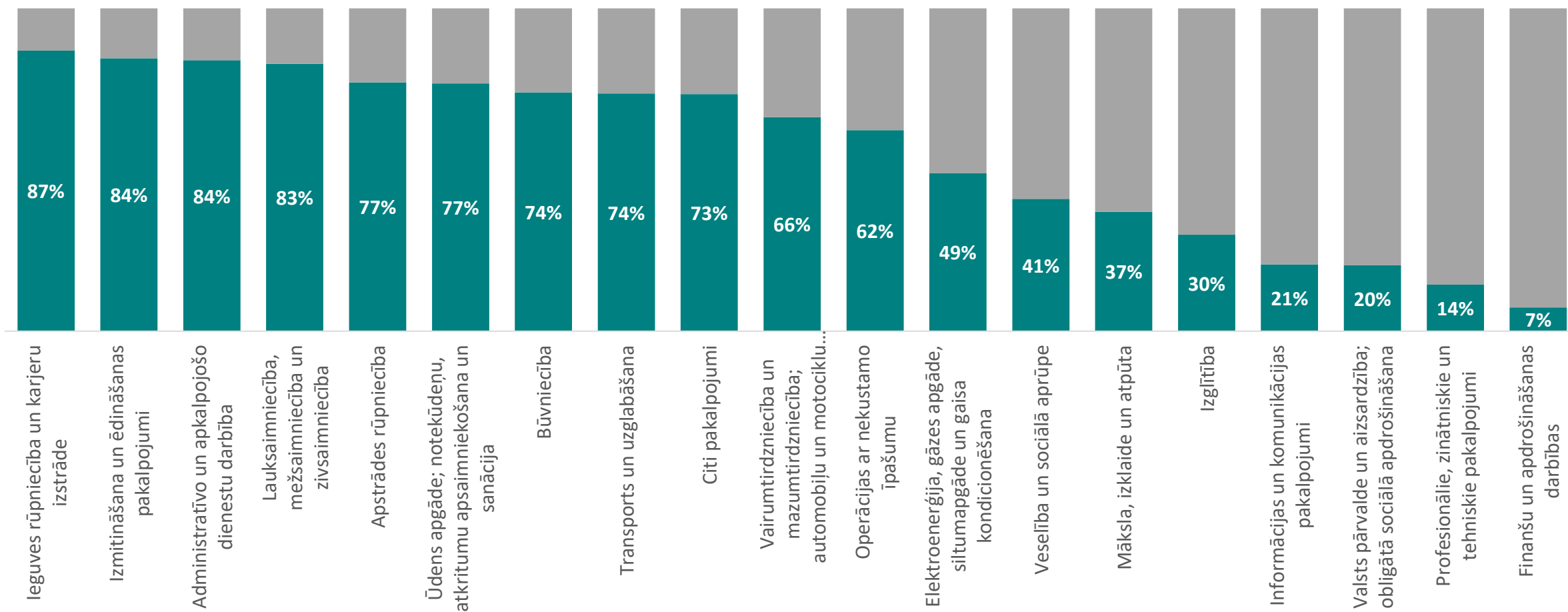
Avots: McKinsey, ASV Darba statistikas birojs

Ekonomikas ministrija

VISVAIRĀK AUTOMATIZĀCIJAI PAKĻAUTAS VIDĒJAS KVALIFIKĀCIJAS UN VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS

Vidējas un zemas kvalifikācijas darbavietu īpatsvars tautsaimniecības nozarēs
2019. gadā, procentos no kopējā darbavietu skaita

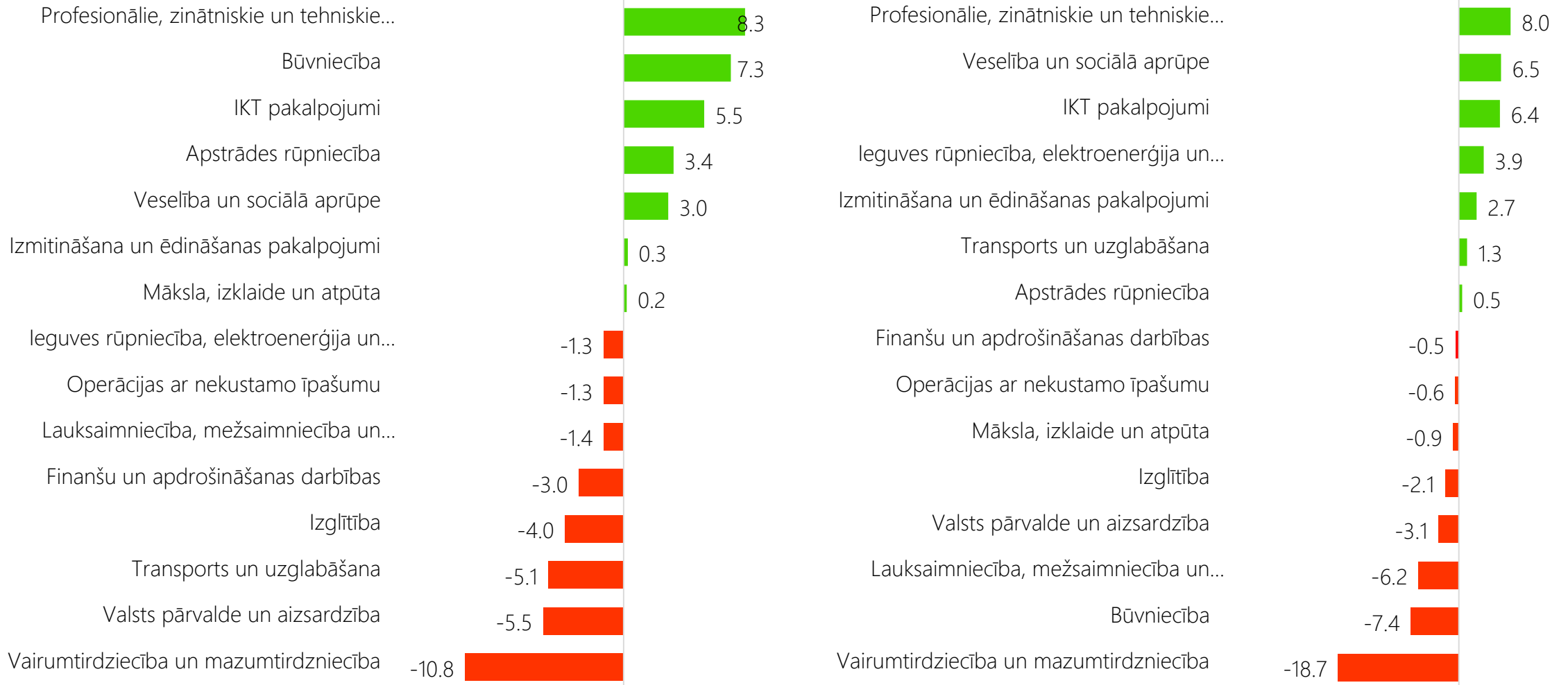
Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA PIEPRASĪJUMS TURPINĀS PĀRSTRUKTURĒTIES UZ PAKALPOJUMU NOZARĒM

Nodarbināto skaita izmaiņas tūkstošos

2020-2027

2028-2040

Ekonomikas ministrija

PALIELINĀSIES AUGSTĀKĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBAVIETU SKAITS, BET SAMAZINĀSIES VIENKĀRŠO UN MANUĀLI VEICAMU DARBU SKAITS

Nodarbināto skaita izmaiņas 2027.g. pret 2019.g., tūkstošos

TOP 15 profesijas ar lielāko pieaugumu

TOP 15 profesijas ar lielāko samazinājumu

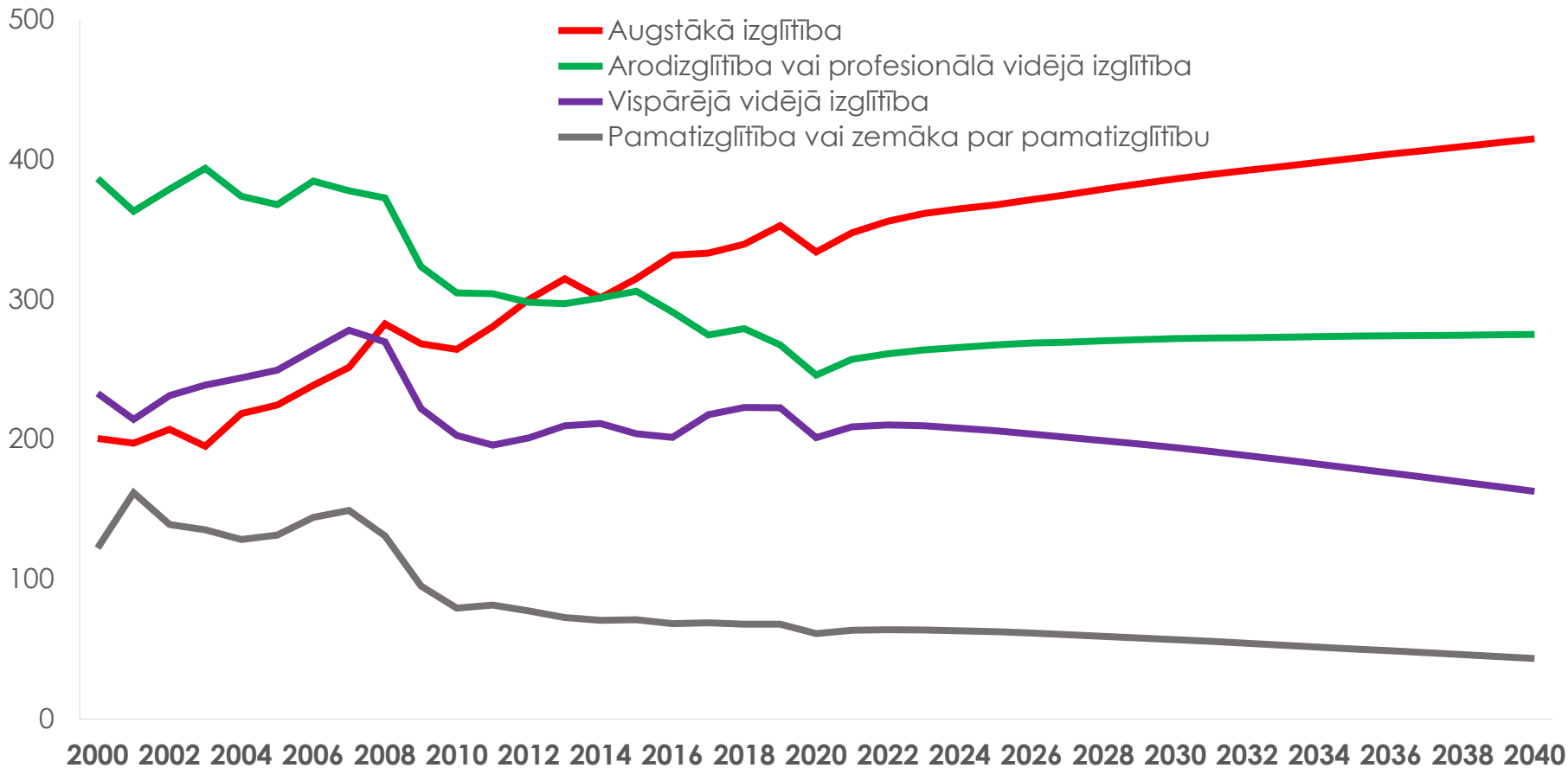

Ekonomikas ministrija

TURPINĀS PIEAUGT PIEPRASĪJUMS PĒC AUGSTĀKĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBASPĒKA

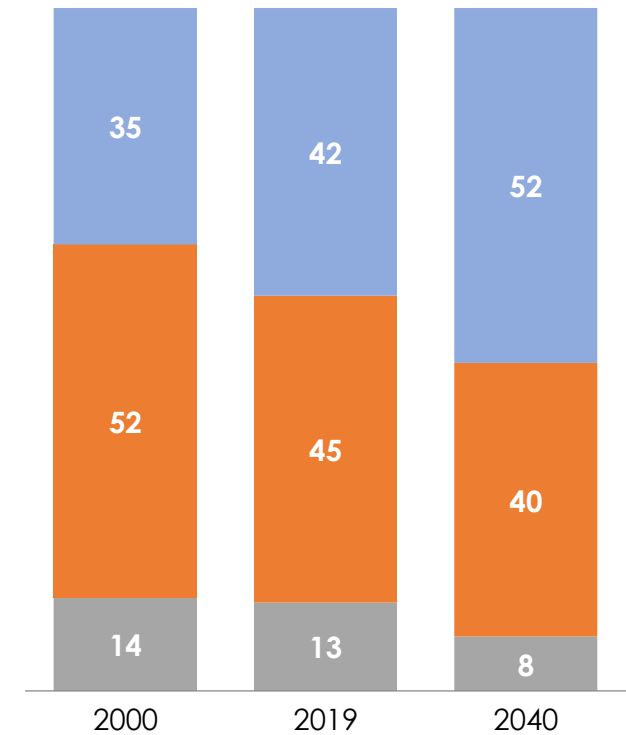
Nodarbināto skaits pēc izglītības līmeņa

tūkstošos

Nodarbināto sadalījums pēc profesiju kvalifikācijas līmeņa

tūkstošos

- Augstas kvalifikācijas darbavietas
- Vidējās kvalifikācijas darbavietas
- Zemas kvalifikācijas darbavietas

Avots: Centrālā statistikas pārvaldes dati, EM prognozes

Ekonomikas ministrija

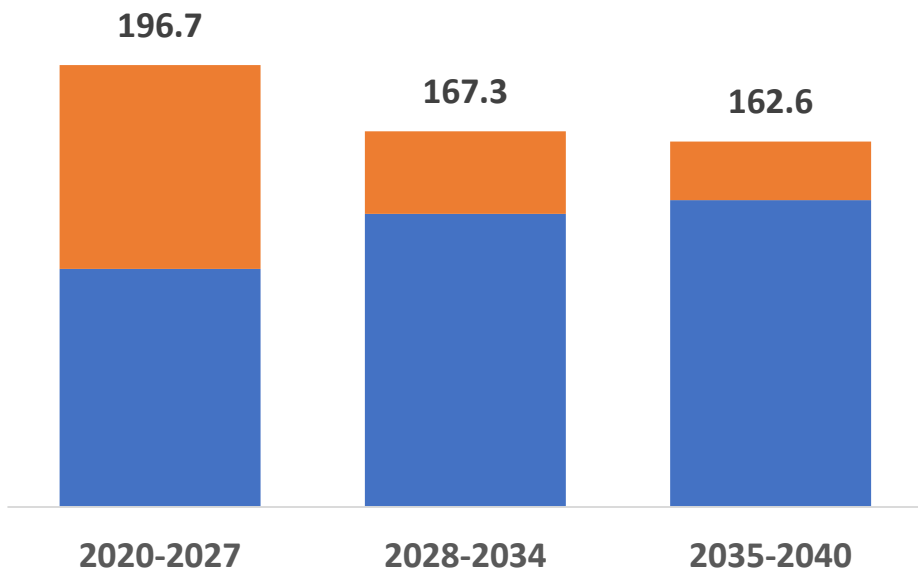
GALVENĀS DARBA IESPĒJAS RADĪS AIZVIETOJOŠAIS PIEPRASĪJUMS

Aizvietojošā darbaspēka pieprasījums pa profesijām līdz 2040. gadam

Kopējās darba iespējas/vakanču skaits

tūkstošos

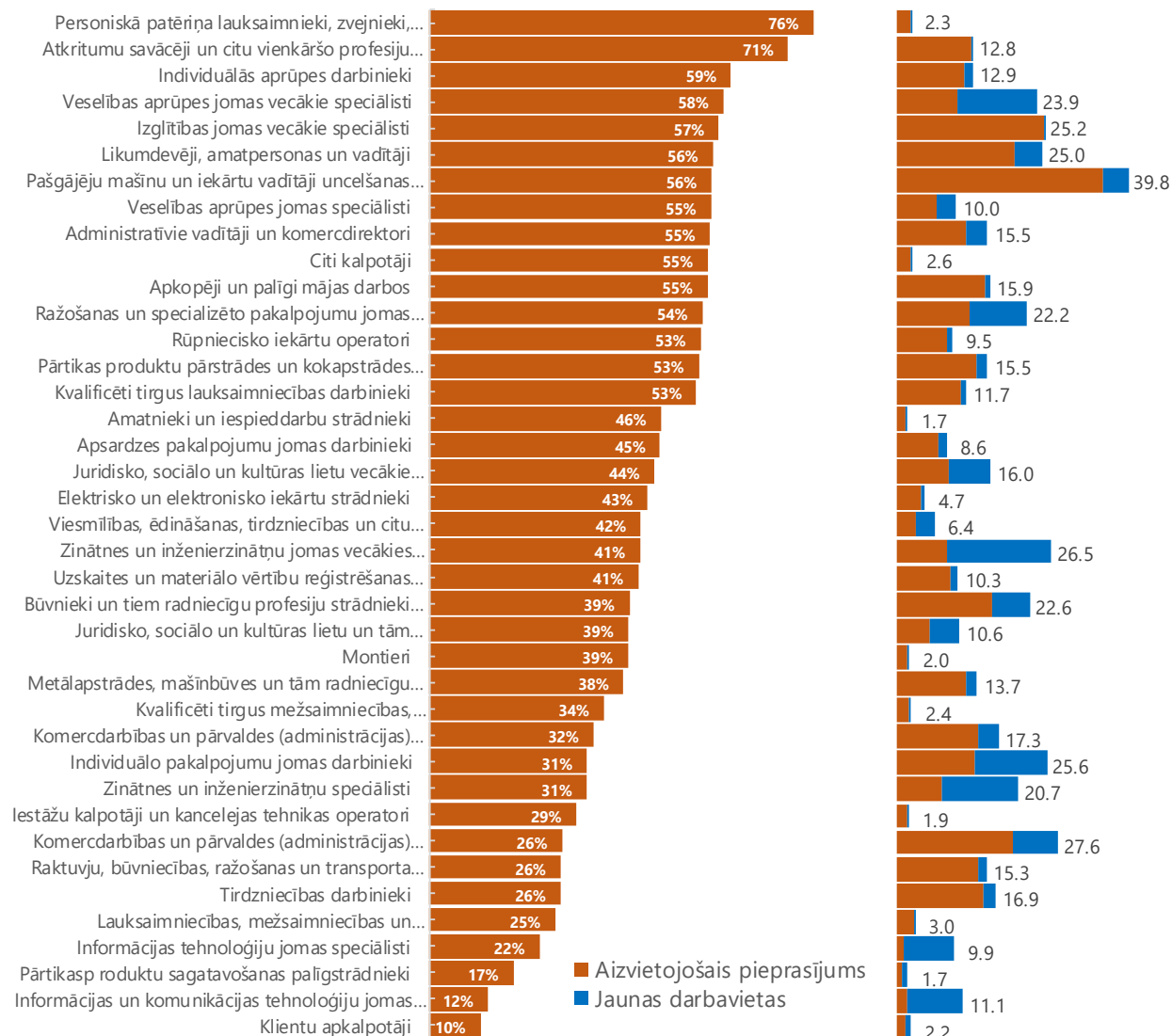
■ Jaunas darbavietas
■ Aizvietojošais darbaspēka pieprasījums

71% no visām vakancēm veidosies pateicoties aizvietojošajam pieprasījumam

% no darbavietu skaita 2019. gadā

kopējās darba iespējas, tūkst. darbavietu

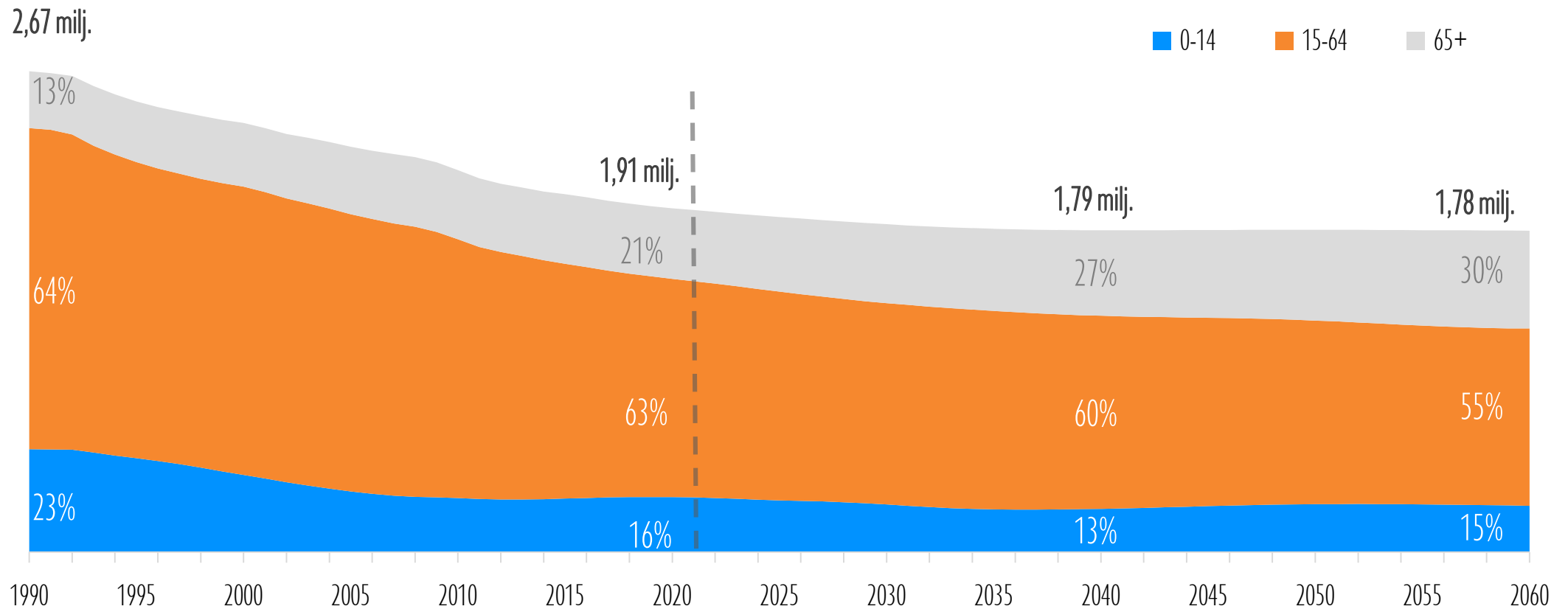

Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGU ARVIEN VAIRĀK IETEKMĒS DARBASPĒKA NOVECOŠANĀS

Iedzīvotāju skaits, milj.

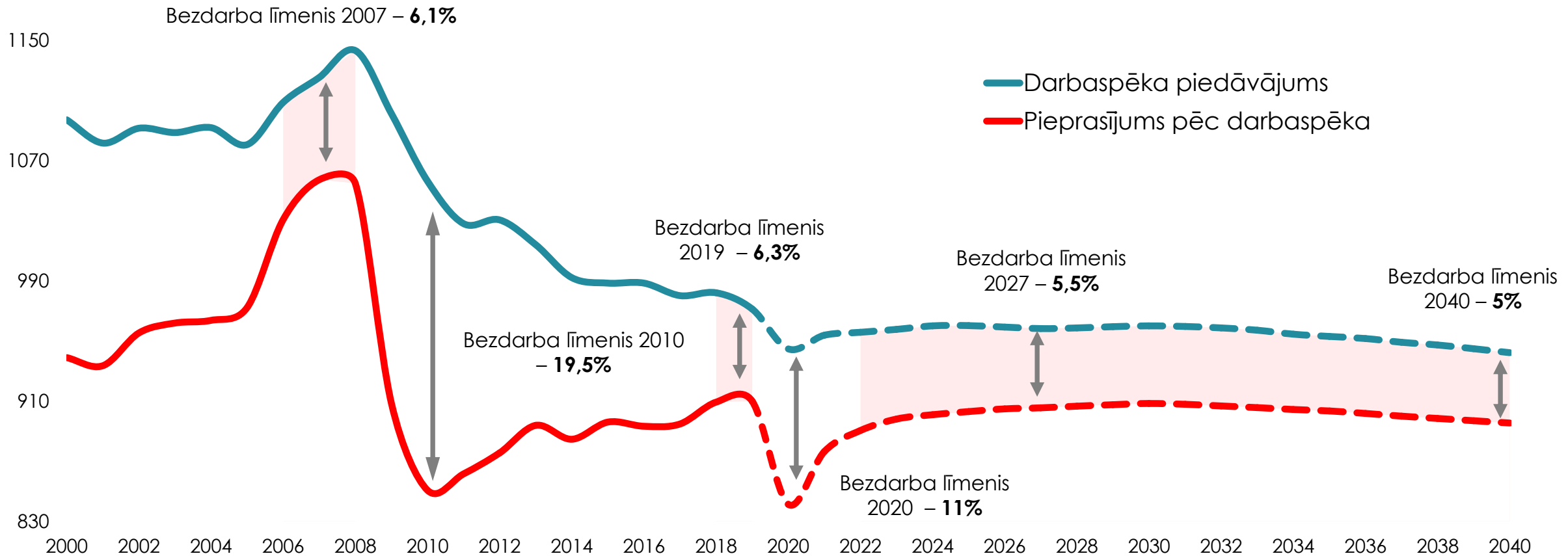

Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA TRŪKUMS KĻŪS AKTUĀLS SĀKOT AR 2023. GADU

Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums

tūkstošos

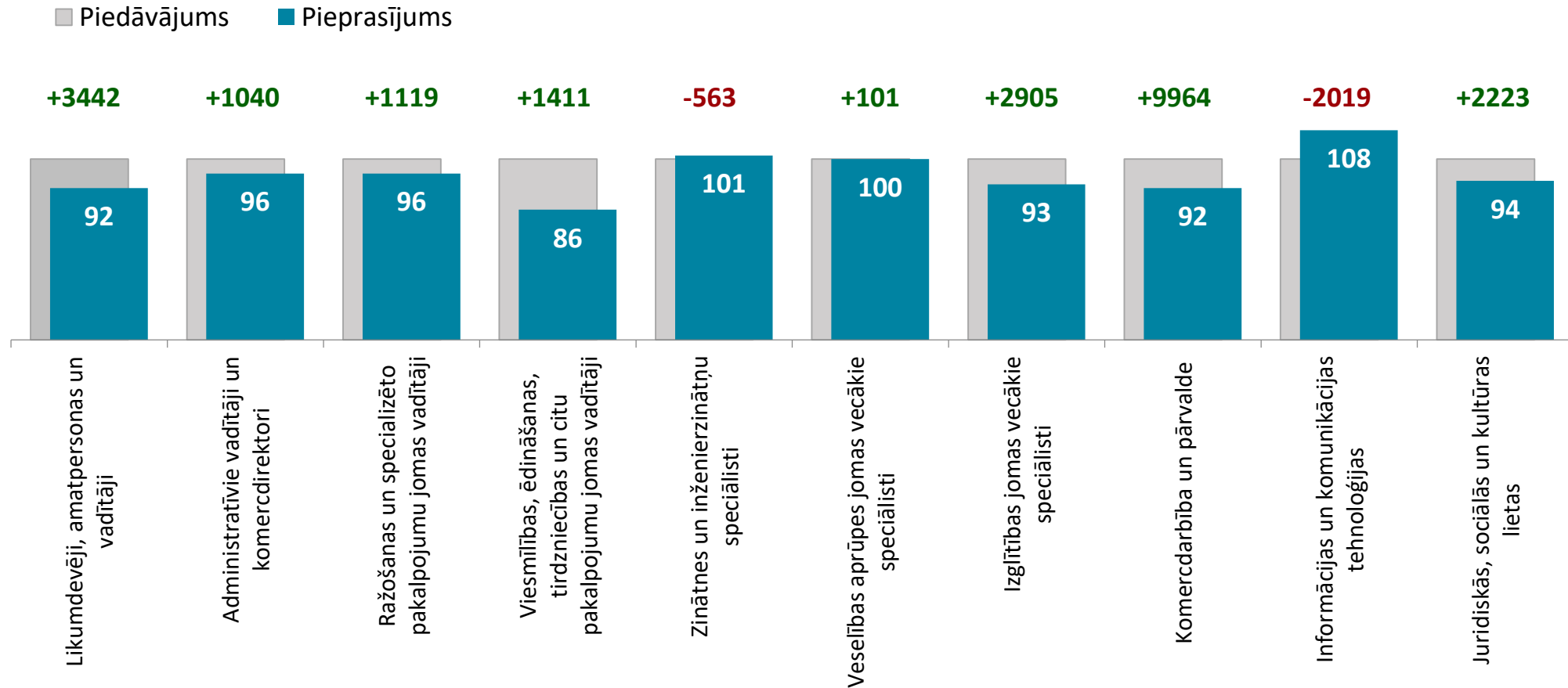
Demogrāfijas tendences turpinās uzturēt spriedzi darba tirgū gan vidējā, gan ilgtermiņā.

Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA PIETIEKAMĪBA AUGSTĀKĀS KVALIFIKĀCIJAS PROFESIJĀS

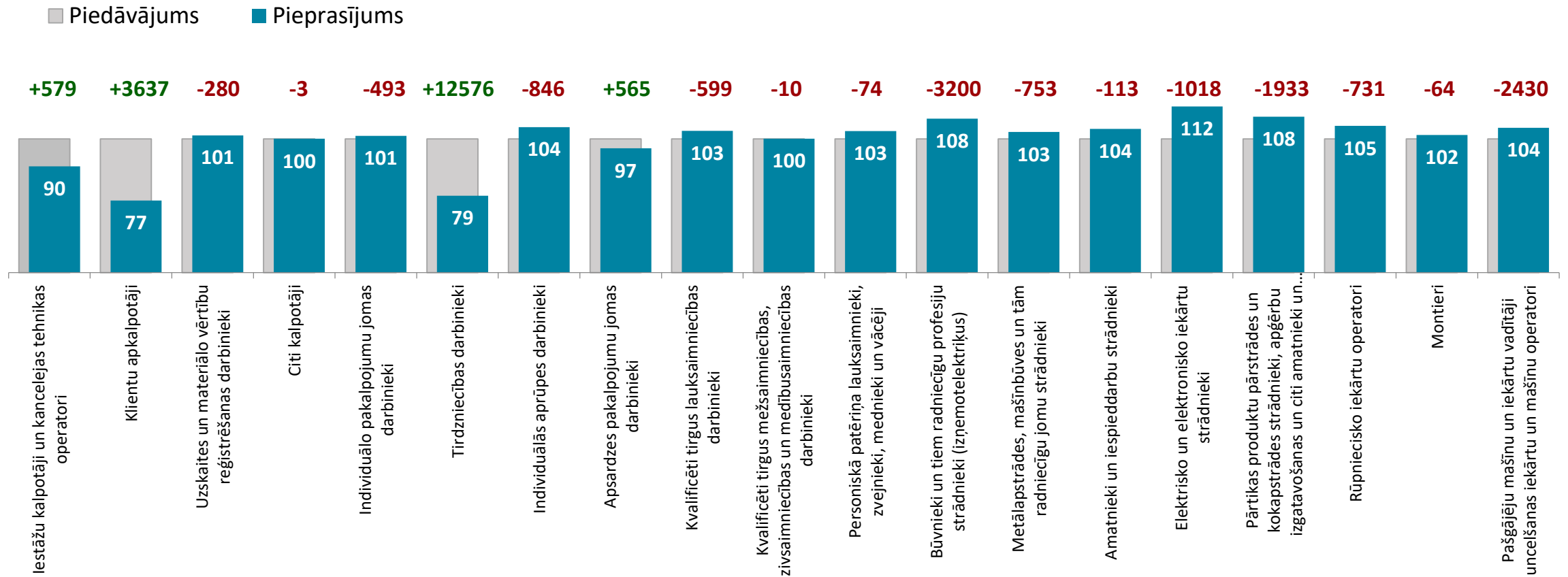
Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma attiecība 2027.gadā
procentos, pieprasījums pret piedāvājumu (rādītājs >100= iztrūkums)

DARBASPĒKA PIETIEKAMĪBA VIDĒJĀS KVALIFIKĀCIJAS PROFESIJĀS

Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma attiecība 2027.gadā
procentos, pieprasījums pret piedāvājumu (rādītājs >100= iztrūkums)

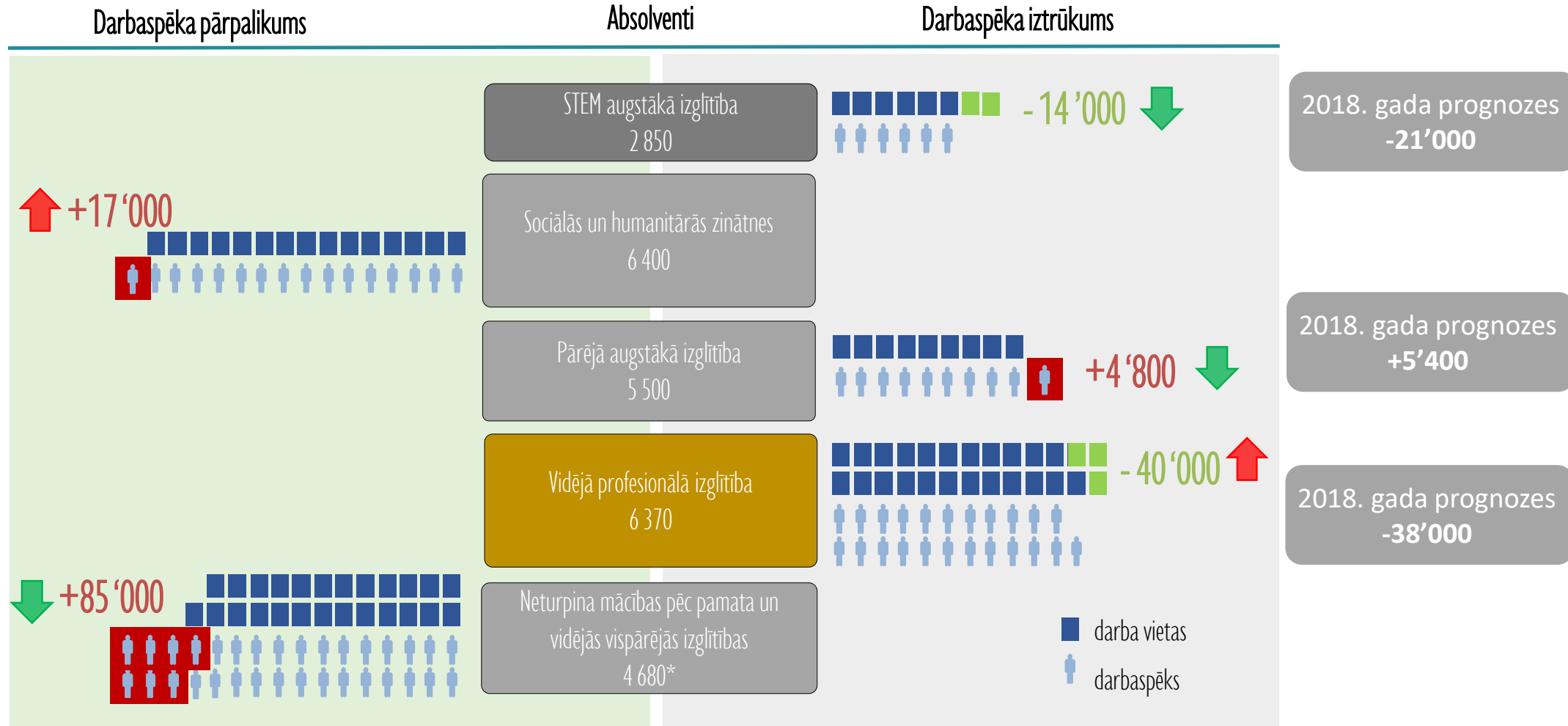

Ekonomikas ministrija

IZGLĪTĪBAS PIEDĀVĀJUMS UN DARBA TIRGUS DISPROPORCIJAS

Darbaspēka prognozes 2027.gadam, absolventi 2019.gadā

*EM novērtējums, no 2018. gadā beigušu skaita.

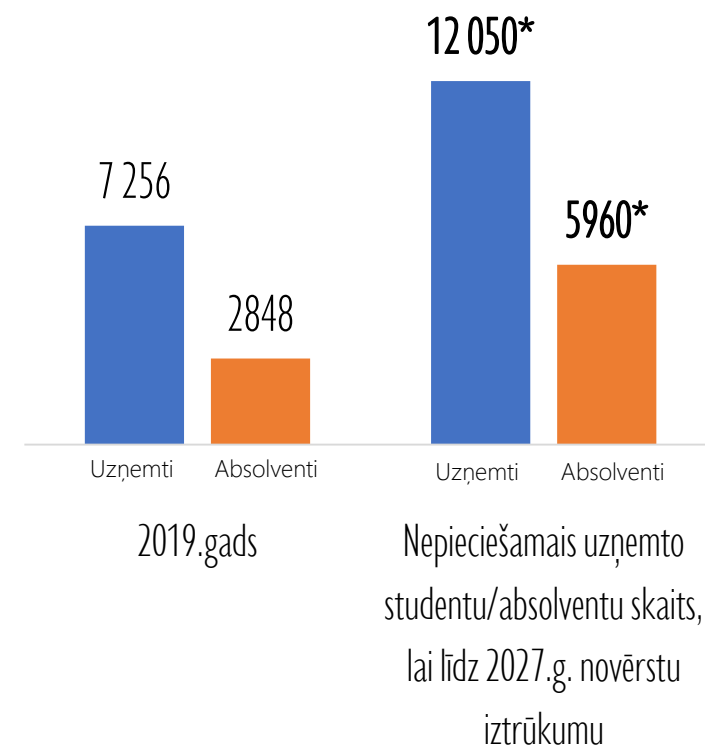
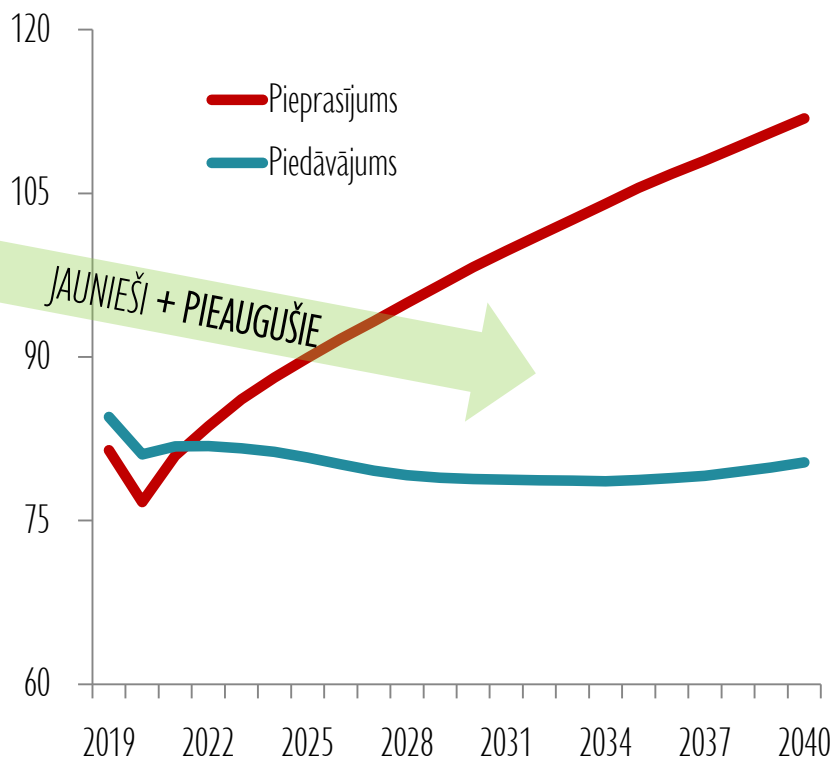
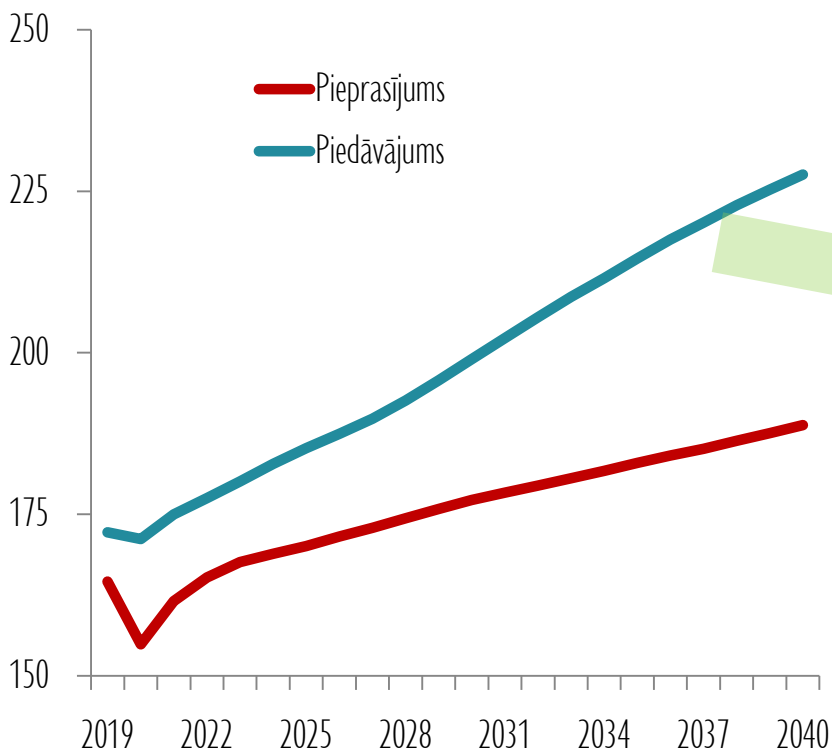
Ekonomikas ministrija

NEPIECIEŠAMS PALIELINĀT STUDĒJOŠO UN ABSOLVENTU SKAITU STEM JOMĀS, JĀMAZINA STUDĒJOŠO ATBIRUMS

Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības,
Humanitārās zinātnes
tūkstošos

Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas
un Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība
tūkstošos

Augstskolās un koledžās uzņemto studentu skaits STEM jomās

*Vidēji gadā nākamos 4-5 gadus

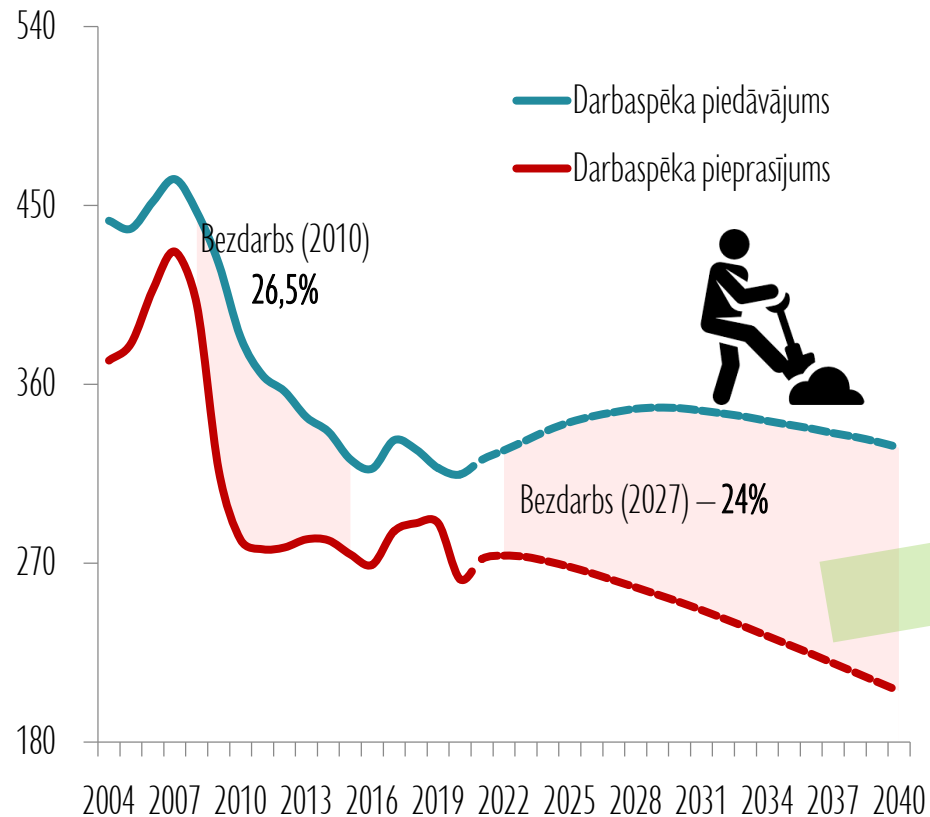
STEM absolventu skaitu būtiski ietekmē augstais studējošo atbirums - kvalifikāciju/grādu iegūst mazāk nekā puse no tiem kas uzsāk studijas!!!

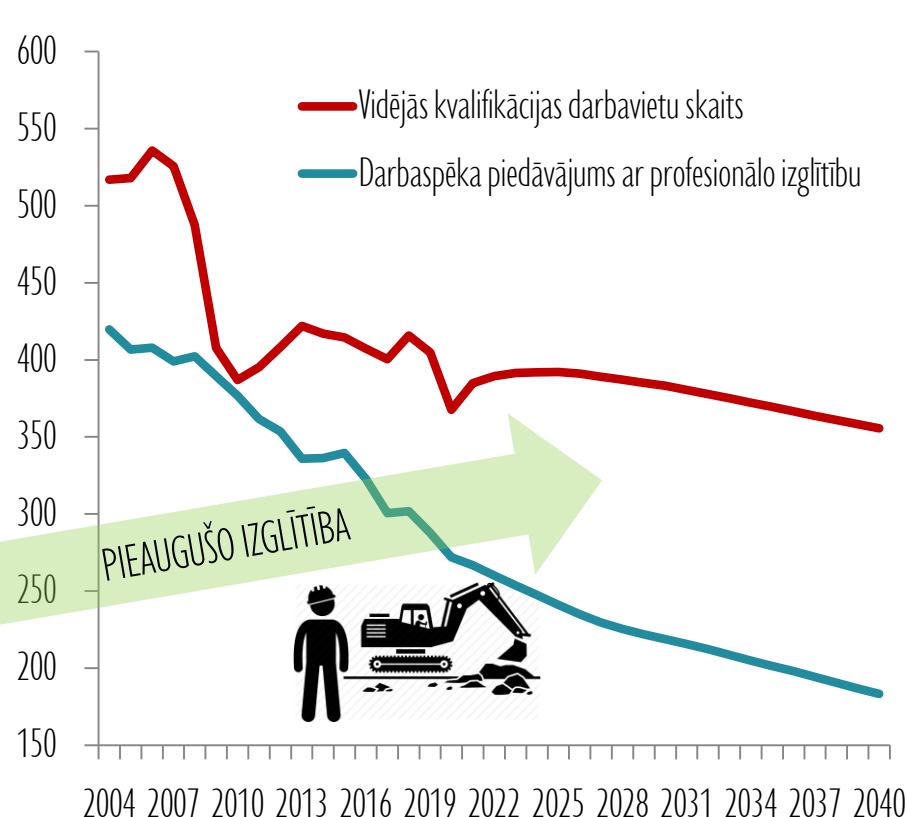
Ekonomikas ministrija

KVALIFIKĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANAS PASĀKUMI IEDZĪVOTĀJIEM AR ZEMU IZGLĪTĪBAS LĪMENI VAR RISINĀT VIDĒJĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBASPĒKA NEPIETIEKAMĪBU, TOMĒR IEDZĪVOTĀJU IESAISTES LĪMENIS PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBĀ IR NEPIETIEKAMS

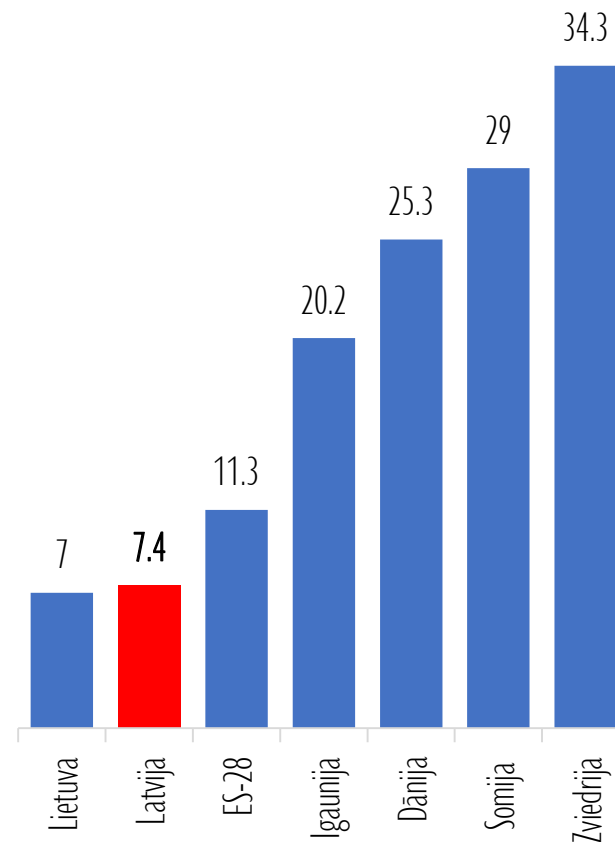
Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo vispārējo un pamatzglītību tūkstošos

Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo profesionālo izglītību tūkstošos

Iedzīvotāju iesaistes līmenis mūžizglītībā % no iedzīvotājiem vecumā 25-64 gadi, 2019. gadā

Ekonomikas ministrija

KOPSAVILKUMS

- ✓ Aktivitāti darba tirgū izdosies atjaunot nākamo 1-2 gadu laikā, tomēr strukturālie efekti var saglabāties arī pēc krīzes pārvarēšanas – daudzās no tieši skartajām nozarēm darbavietu skaits var ilgstoši neatgriezties pirmskrīzes līmenī.
- ✓ Galvenais ekonomikas izaugsmes priekšnosacījums turpmākajos gados būs produktivitātes līmeņa paaugstināšana. Pašlaik produktivitātes ziņā Latvija uz pusi atpaliek no ES vidējā līmeņa, savukārt darbaspēka resursi sarūk.
- ✓ Demogrāfijas procesi nākamajos gados turpinās uzturēt spriedzi darba tirgū un darbaspēka nepietiekamības problēma var atgriezties jau tuvāko 2-3 gadu laikā. Izteiktākā darbaspēka nepietiekamība var veidoties pēc vidējās kvalifikācijas speciālistiem ar profesionālo izglītību.
- ✓ Covid-19 krīze ir paātrinājusi ekonomikas digitalizācijas tendences un darbavietu automatizāciju. Visbūtiskāk darbavietu automatizācijas tendences skar vidējās kvalifikācijas darbavietas ar lielu manuālo un atkārtojamu darbību īpatsvaru, savukārt darba iespējas paplašinās IKT, kā arī zinātnes un inženierzinātņu profesijās.
- ✓ Darba tirgus reģionālās atšķirības var kavēt normālu darba tirgus atgūšanos, veidot strukturālā bezdarba riskus un pastiprināt darbaspēka nepietiekamību.
- ✓ Saglabājas liels jauniešu īpatsvars, kas nonāk darba tirgū bez konkrētas specialitātes un prasmēm - vairāk nekā 1/3 no jauniešiem darba tirgū nonāk ar vidējo vispārējo un pamatizglītību, savukārt pieprasījums pēc šāda darbaspēka samazinās.

Ekonomikas ministrija

PALDIES!

Ekonomikas ministrija

Adrese: Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519

Tālrunis: +371 6 7013 100

Fakss: +371 6 7280 882

E-pasts: pasts@em.gov.lv

Mājaslapa: www.em.gov.lv

Twitter: @EM_gov_lv, @siltinam

Youtube: <http://www.youtube.com/ekonomikasministrija>

Facebook: <http://www.facebook.com/atbalstsuznemejiem>